

УДК 378.018.8:373.2.011.3-051]:316.61-027.1(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7\(13\)-594-608](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-7(13)-594-608)

Кравчук Неля Павлівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 28, м. Умань, тел.: (098) 945-55-50, <https://orcid.org/0000-0002-9420-4375>

Рябошапка Ольга Володимирівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 28, м. Умань, тел.: (096) 610-30-80, <https://orcid.org/0000-0002-6328-6304>

РОЗВИТОК «SOFT SKILLS» МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВИХ КОМПОНЕНТІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Анотація. У статті актуалізовано питання формування та розвитку soft skills, а також їх роль у професійному вдосконаленні майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі фахової підготовки. Обґрунтовано необхідність активного формування soft skills, відповідно до сучасних вимог освіти.

У межах статті окреслено деякі аспекти концепту «м'які навички», як засобу фахової підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Досліджено поняття «soft skills», виокремлено складники soft skills (брати на себе лідерські функції, ефективність роботи у команді, налагоджування комунікацій, самоактуалізація, саморозвиток, здатність співпрацювати тощо), а також визначено тенденції їх розвитку у процесі вивчення обов'язкових компонентів ОП Дошкільна освіта. Підкреслено, що проблема володіння навичками soft skills необхідні для успішної кар'єри, адже, вони є одним із головних компонентів у сфері успішного становлення фахівця.

Дефініція «soft skills» розглядається авторами, як важливі якості особистості, які дозволяють планувати та вирішувати нестандартні завдання, ефективно працювати в команді, вирішувати конфлікти, бути затребуваними у професійній діяльності.

Метою статті є здійснення цілісного наукового аналізу проблеми розвитку soft skills майбутніх вихователів закладів освіти у процесі

вивчення обов'язкових компонентів ОП Дошкільна освіта, завдяки яким підвищується рівень фахової підготовки.

Ця проблема є багатоаспектною і потребує вивчення питань, пов'язаних із якістю підготовки майбутніх вихователів ЗДО у сучасних закладах вищої освіти.

У статті опрацьовано останні дослідження та публікації та розглядаються різні погляди щодо означеної проблеми (О. Бондарчук, М. Гордійчук, І. Гурський, К. Гнезділової, Н. Каньоси, Н. Коляди, О. Кравченко, А. Кошель, В. Кошель, Я. Мар'янку, А. Міненко, І. Муравйової, А. Осадчої та ін.), а також наведено приклади ефективних методів та засобів роботи для формування м'яких навичок у здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: soft skills, hard skills, лідерські навички, майбутні вихователі закладів дошкільної освіти, освітні компоненти.

Kravchuk Nelia Pavlivna Candidate of Pedagogical Sciences, Department of Psychology and Pedagogy of Child Development, Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna, Sadova St., 28, Uman, tel.: (098) 945-55-50, <https://orcid.org/0000-0002-9420-4375>

Riaboshapka Olha Volodymyrivna Candidate of Pedagogical Sciences, Department of Psychology and Pedagogy of Child Development, Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna, Sadova St., 28, Uman, tel.: (096) 610-30-80, <https://orcid.org/0000-0002-6328-6304>

DEVELOPMENT OF «SOFT SKILLS» OF FUTURE EDUCATORS OF PRESCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS IN THE PROCESS OF STUDYING MANDATORY COMPONENTS OF THE EDUCATIONAL PROGRAM PRESCHOOL EDUCATION

Abstract. The article updates the issue of the formation and development of soft skills, as well as their role in the professional improvement of future teachers of preschool education institutions in the process of professional training. The need for active formation of soft skills, in accordance with modern education requirements, is substantiated.

The article outlines some aspects of the concept of «soft skills» as a means of professional training of future preschool teachers. The concept of «soft skills» has been studied, the components of soft skills have been identified (taking on leadership functions, the effectiveness of teamwork,

establishing communications, self-actualization, self-development, the ability to cooperate, etc.), and the trends of their development in the process of studying the mandatory components of the **educational program** Preschool Education have been determined education. It is emphasized that the problem of possessing soft skills is necessary for a successful career, because they are one of the main components in the field of successful formation of a specialist.

The authors consider the definition of «soft skills» as important personal qualities that allow you to plan and solve non-standard tasks, work effectively in a team, resolve conflicts, and be in demand in professional activities.

The purpose of the article is to carry out a comprehensive scientific analysis of the problem of the development of soft skills of future teachers of educational institutions in the process of studying the mandatory components of the **educational program** Preschool Education, thanks to which the level of professional training increases.

This problem is multifaceted and requires the study of issues related to the quality of training of future teachers of special education in modern institutions of higher education.

The article elaborates the latest researches and publications and considers different views on the specified problem (O. Bondarchuk, M. Gordiychuk, I. Gurskyi, K. Hnezdilova, N. Kaniosa, N. Kolyady, O. Kravchenko, A. Koshel, V. Koshel, Ya. Maryanko, A. Minenok, I. Muravyova, A. Osadchoi, etc.), as well as examples of effective methods and means of work for the formation of soft skills in students of higher education are given.

Keywords: soft skills, hard skills, leadership skills, future teachers of preschool education institutions, educational components.

Постановка проблеми. Нині на ринку праці стали затребуваними фахівці, які не лише володіють комплексом професійних умінь та навичок, але й здатні приймати нестандартні рішення, проявляти лідерські якості в умовах, що швидко змінюються.

Окрім того, у сучасного вихователя ЗДО має бути добре розвинений емоційний інтелект, що дозволить йому ефективно презентувати себе та власний досвід, знайти підхід до дітей, батьків, колег, налагодити співпрацю з громадськістю тощо.

У стандарті вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2019р.) [11, С. 7-8] прописані загальні компетентності, які мають бути сформовані у майбутніх вихователів ЗДО. Серед них: здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства,

усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність до міжособистісної взаємодії та ін. З огляду на вище зазначене, виникає питання про створення психолого-педагогічних і організаційних умов для формування м'яких навичок у майбутніх вихователів ЗДО у процесі фахової підготовки [3].

Основною метою ОП Дошкільна освіта є здобуття особою, якій присвоюється кваліфікація бакалавра дошкільної освіти, фундаментальних та професійно-орієнтованих знань, вмінь та практичних навичок, що спрямовані на розвиток, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку; здатності вирішувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у сфері професійної діяльності; вміння узгоджувати завдання інноваційного змісту й власні життєві програми в процесі професійної діяльності, самовдосконалюватися впродовж життя; бути конкурентоспроможним на національному та міжнародному ринку праці. Особливістю освітньо-професійної програми є забезпечення індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, які характеризуються критичним мисленням, м'якими навичками та творчим потенціалом. Освітня програма реалізується в динамічному професійно-орієнтованому, інформаційно насиченому освітньому просторі з акцентом на формування практично-професійних компетентностей здобувачів на базі закладів освіти [10].

З огляду на це, м'які навички формуються у майбутніх вихователів ЗДО як в процесі вивчення освітніх компонентів, так і під час проходження навчальної та виробничої педагогічних практик, участі у волонтерській та громадській діяльності, соціальних проєктах тощо.

Очевидно, що потрібно виробляти у здобувачів знання про soft skills, готовності до їх формування в дітей дошкільного віку; створювати умови, наближені до професійної діяльності; забезпечувати творчий розвиток особистості здобувачів та формувати у них професійну компетентність щодо запровадження педагогічних інновацій у дошкільну освіту, їхньої готовності вирішувати різні завдання в умовах викликів сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти сутності і специфіки soft skills, потенціал освітніх компонентів для формування м'яких навичок здобувачів освіти розкрито в публікаціях апробаційного та дискусійного характеру О. Авраменко, О. Бондарчук,

М. Гордійчук, І. Гурського, К. Гнезділової, Н. Каньоси, Н. Коляди, Л. Карнаух, О. Кравченко, А. Кошель, В. Кошель, Я. Мар'яно, А. Міненко, І. Муравйової, А. Осадчої та ін. Розвиток «soft skills» майбутніх вихователів ЗДО досліджували О. Бондарчук, К. Гнезділова, Н. Каньоса, А. Кошель, В. Кошель, А. Міненко та ін.

Проте, незважаючи на велику кількість досліджень із означеної тематики – розвиток soft skills майбутніх вихователів ЗДО у процесі вивчення обов'язкових компонентів ОП Дошкільна освіта, залишається актуальною дотепер.

Мета статті – здійснення цілісного наукового аналізу проблеми розвитку soft skills майбутніх вихователів закладів освіти у процесі вивчення обов'язкових компонентів ОП Дошкільна освіта, завдяки яким підвищується рівень фахової підготовки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок «soft skills» упродовж періоду навчання є умовою забезпечення якості професійної підготовки та результатом навчання, зокрема, через формування основних загальних компетентностей: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт; міжособистісної взаємодії; навчання й оволодіння сучасними знаннями; застосування знань у практичних ситуаціях та фахових компетентностей: здатність збирати, інтерпретувати та застосовувати отриману інформацію; до спілкування з професійних питань усно та письмово; до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти; до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

Різні автори визначають поняття «soft skills» таким чином: О. Бондарчук як «внутрішню якість особистості до прийняття та реалізації нестандартного рішення» [2, С.5]; І. Гурський, як «соціально-особистісні якості людини, які уможливають здатність швидко навчатись та адаптуватись до нових умов, ефективно вирішувати нестандартні завдання, що необхідні для успішної самореалізації особистості» [4, С.5]; Т. Журавко, як « навички, які дозволяють бути успішним незалежно від специфіки діяльності та напряму, у якому працює людина» [12, С. 201].

Дефініція «soft skills» розглядається авторами, як важливі якості особистості, які дозволяють планувати та вирішувати нестандартні

завдання, ефективно працювати в команді, вирішувати конфлікти, бути затребуваними у професійній діяльності.

До переліку «м'яких навичок» дослідниці Н. Коляда, О. Кравченко відносять: «уміння працювати в команді: вміння слухати, здатність бачити єдину мету і знаходити шляхи її досягнення, вміння поєднувати власні амбіції із колективною справою, готовність підтримати, вміння переконувати і знаходити компроміс; лідерські якості: здатність об'єднувати людей навколо соціально значущої мети, вміння брати на себе відповідальність за весь колектив; креативність: вміння знаходити нестандартні, нові рішення знайомих ситуацій, здатність генерувати і втілювати в життя нові ідеї; організаторські здібності: вміння об'єднувати людей і чітко визначати обов'язки відповідно до можливостей кожного, ініціативність і вимогливість до себе та інших; комунікація: вміння спілкуватися відповідно до ситуації, враховувати міміку і жести, вміння домовлятися, відповідно починати і завершувати розмову, підсумовувати результати розмови, готовність спілкуватися з клієнтами будь-якого віку; емоційний інтелект: вміння розпізнавати чужі емоції та демонструвати свої, налагоджувати емоційний контакт для спільної роботи; робота з інформацією: вміння збирати, аналізувати й оцінювати нову інформацію, задавати потрібні питання; орієнтуватися у широкому інформаційному полі сучасного світу; системне мислення: вміння планувати, ставити поточні та кінцеві цілі та реалізовувати їх, аналізувати складні ситуації, знаходити оптимальне рішення; мотивація: уміння мотивувати себе і своїх клієнтів, розуміти чужі мотиви та наміри, долати проблеми і кризи» [7, С.5].

Ми суголосні з дослідженнями А. Кошель, В. Кошель, А. Міненко, які зазначають, що «одним із стримуючих факторів на шляху формування нової освітньої ідеї відіграє значна частина самих студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта», деяким з яких притаманні негативні особистісні якості, як лінь, небажання навчатися додатково/самостійно, бажання витратити велику кількість вільного часу на розваги тощо» [8, С. 196]. Автори зазначають, що «майбутній вихователь дітей дошкільного віку в сучасному суспільстві має володіти не лише вузько професійними навичками (Hard skills), але й навичками (Soft skills), які забезпечують: ефективність роботи у команді, налагоджування комунікацій, здатність приймати рішення у різних ситуаціях, вирішувати конфлікти, самоактуалізацію, конкурентноспроможність, саморозвиток тощо. Очевидною є необхідність і важливість виховання молоді компетентними

спеціалістами, адже від особистості майбутнього вихователя дітей дошкільного віку, його ерудиції, культури залежить успішне розв'язання освітніх завдань майбутнього покоління» [8, С. 195].

Дослідниці Муравйова І., Мар'янюк Я., Осадча А. запропонували «карту soft skills, що включає три блоки: блок розвитку когнітивних здібностей: уміння панорамно і критично мислити (розвиток зв'язків «викладач-студент» тощо); формування проектного мислення (здатність до передбачення, цілепокладання); розвиток умінь приймати рішення в ситуаціях нестачі часу (швидкість реакції, швидкість обробки даних); розвиток умінь творчо вирішувати відкриті завдання; блок розвитку діяльнісних здібностей: лідерські якості, уміння управляти собою і аудиторією (організаторські здібності, міміка, пантоміма, мова); уміння створювати тексти, здатність до візуалізації інформації; уміння взаємодіяти з іншими людьми; блок розвитку особистісних здібностей: уміння публічно виступати (здатність грамотно і зрозуміло викладати свої думки, захопити аудиторію перспективою цікавої і корисної теми, презентація себе); уміння працювати в команді (робота в проектному офісі, проектній групі); комунікативні здібності; уміння мотивувати, захоплювати; уміння «бачити» іншу людину; оволодіння практичними навичками тайм-менеджменту (самоорганізація)» [9, С. 111].

Формування soft skills у здобувачів вищої освіти відбувається за допомогою різних методів та форм навчання: дебати, круглі столи, дискусії, ділові ігри, науково-практичні конференції, семінари, тренінги, дозвіллієві заходи, волонтерські акції тощо.

У дослідженнях Н. Каньоси та М. Гордійчук основну увагу зосереджено на розвитку soft skills у реалізації індивідуальної освітньої траєкторії майбутніх фахівців дошкільної освіти зосереджено на розвитку комунікативних навичок: «умінні слухати, переконанні та аргументації, нетворкінгу, командній роботі, управлінні емоціями, управлінні стресом, управління власним розвитком» [5, С.5]. Окрім того автори визначають «базові комунікативні навички, або комунікативну грамотність (уміння слухати, переконувати та аргументувати, вести переговори, проводити презентації, публічні виступи, самопрезентацію, націленість на результат, діловий лист тощо), які сприяють розвитку відносин з вихованцями, допомагають підтримувати розмову, ефективно поводитися в критичних ситуаціях під час спілкування з оточуючими» [5, С.5].

Слід зазначити, що діяльність викладача спрямована на розвиток soft skills, передбачає зміну форматів та технологій взаємодії викладача та студентів. Студентів захоплюють інновації під час вивчення освітніх

компонентів, а не традиційні форми проведення занять. **Тому фахова підготовка** майбутніх вихователів ЗДО включає розвиток soft skills під час вивчення усіх освітніх компонентів. **Відтак**, змінюються акценти в пошуках оновлення змісту, методів та форм освітнього процесу. А проведення лекційних, практичних, лабораторних занять та педагогічна практика сприяють автоматизації навичок soft skills. Відповідно, лекційні курси поєднуються з семінарами, практичними заняттями, індивідуально-дослідними завданнями, самостійною роботою, консультаціями. Навчання носить дискусійний та практичний характер (майстер-класи, ділові ігри, бінарні заняття, презентації, круглі столи, дискусії, спільні консультації та заняття на базі закладів дошкільної освіти, проектування проблемних ситуацій, що відбуваються у формі командної взаємодії з обговореннями та підготовкою презентацій самостійно та в малих групах. Навчально-методичне забезпечення розміщене в «Інформаційно освітньому середовищі Moodle». Організація дистанційного навчання здійснюється через відеоконференції за допомогою сервісів Google Meet, Zoom та в інформаційній системі Moodle [10].

Під час практичних занять з дисциплін фахової підготовки розглядаються теоретико-методологічні аспекти формування та використання hard skills та soft skills, методи та прийоми їх розвитку. Здобувачі вищої освіти працюють у командах, диференціюючи hard skills та soft skills, обговорюють переглянуті відео-сюжети, визначають перелік soft skills, необхідних для успішного навчання та майбутнього працевлаштування. Система «soft skills» включає в себе такі якості особистості як креативність, критичність мислення, цілеспрямованість, емоційний інтелект, здатність розв'язувати складні питання, проявляти лідерські якості, працювати в команді, йти на компроміс, аргументувати власну позицію, самостійно робити висновки тощо. А своєчасне формування soft skills закладає основи для розвитку майбутнього лідера, який уособлює моральні чесноти, володіє стратегіями ефективного менеджменту.

Освітні компоненти, спрямовані на формування фахових компетентностей, необхідних у професійній діяльності: «Дошкільна лінгводидактика», «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень дітей дошкільного віку», «Здоров'язбережувальні технології в закладах освіти», «Теорія і методика фізичного виховання», «Ознайомлення дітей з природним довкіллям», «Теорія і методика музичного виховання», «Ознайомлення дітей з суспільним довкіллям» та ін., – формують лідерські якості, уміння переконувати, мотивувати,

вибудувувати діалог, розвивають індивідуальність, ситуативну обізнаність, емпатію, логіку, креативність, навички командної роботи, ділового та міжособистісного спілкування.

Освітні компоненти, спрямовані на майбутню педагогічну діяльність в ЗДО, – «Педагогіка загальна», «Педагогіка дошкільна з історією», «Психологія загальна», «Психологія дитяча з практикумом», «Превентивна робота в закладах освіти», «Психодіагностика та психокорекція дітей» та ін., – формують здатність ефективно презентувати навчальний матеріал, реалізувати педагогічне лідерство, впроваджувати мотивацію і самомотивацію, діяти автономно, відповідально і толерантно.

Soft skills дають можливість бути успішним незалежно від специфіки діяльності та напрямку, у якому працює людина. Традиційно до їх числа відносять: вміння переконувати, знаходити підхід до людей, лідирувати, налагоджувати міжособистісне спілкування, вести переговорні процеси, працювати в команді, створювати проекти тощо. Набуттю соціальних навичок здобувачів ОП Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти сприяє вивчення обов'язкових компонентів ОП таких як: «Дошкільна лінгводидактика», «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень дітей дошкільного віку», «Здоров'язберезувальні технології в закладах освіти» сприяють такі форми навчання, як тренінги, семінари-практикуми, круглі столи, ділові та рольові ігри, а також інтерактивні методи навчання: пошуковий, дослідницький, проблемний виклад матеріалу, робота в парах і малих групах, кейс-метод, мозковий штурм, метод проєктів, дискусії і дебати, застосування творчих завдань, імпровізація тощо. Такі форми та методи роботи допомагають вдосконалювати організаційні та комунікативні навички, лідерські якості, здатність брати на себе відповідальність. Слід зазначити, що нині все більшого значення набувають методи активного пізнання та дистанційні засоби навчання з використанням ІКТ.

Під час вивчення освітньої компоненти «Дошкільна лінгводидактика» реалізовується комунікативно орієнтований підхід наступними методами: презентації із застосуванням вербальної та невербальної комунікації, взаємодії у мовному середовищі, написання творів, есе, доповідей, інтерактивного спілкування, публічної промови, інтерв'ю тощо. Даний курс спрямований на формування знань про закономірності розвитку мовлення дітей на різних вікових етапах, специфіку організації мовленнєвої діяльності, оволодіння методикою навчання дітей рідної мови; засвоєння теоретичних і методичних засад

дошкільної лінгводидактики; усвідомлення завдань, змісту, форм, методів навчання дітей рідної мови; сучасних технологій розвитку мовлення. У результаті вивчення дисципліни студенти набувають вмінь планувати і проводити різні форми роботи з розвитку мовлення дошкільників; розробляти конспекти та проводити заняття на високому методичному рівні; створювати сприятливу комунікативну атмосферу; формувати у дітей мовленнєві навички, досвід мовленнєвої взаємодії з дорослими і однолітками.

Метою вивчення освітньої компоненти є: формування у майбутніх вихователів професійно мовленнєвої компетентності щодо розвитку мовлення у дітей раннього і дошкільного віку, навчання їх рідної мови, виховання комунікативної компетентності відповідно до завдань Базового компонента дошкільної освіти в Україні. Основними завданнями вивчення освітньої компоненти є: усвідомити вимоги Базового компоненту дошкільної освіти в Україні та програм розвитку дітей дошкільного віку до реалізації мовленнєвого розвитку; діагностувати рівень мовленнєвого розвитку дітей, на основі цього визначати цілі та зміст педагогічної діяльності з орієнтацією на зону найближчого розвитку дошкільників; розуміти і аналізувати філософські, психологічні, природничі засади побудови методики навчання рідної мови в закладі дошкільної освіти; усвідомлювати вікові та індивідуальні особливості розвитку мовлення дошкільників і особливості їх комунікативної діяльності на різних вікових етапах; планувати різні форми роботи з розвитку мовлення дітей, обирати найбільш ефективні методи і прийоми, засоби навчання рідної мови дітей певної вікової групи, аналізувати отримані результати тощо.

Не менш важливою освітньою компонентою у процесі фахової підготовки є навчальна дисципліна «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень дітей дошкільного віку», яка сприяє вихованню інтелектуальної та всебічно розвиненої особистості дошкільника. У процесі вивчення означеної навчальної дисципліни реалізуються такі завдання: оволодіння студентами теоретико-методичними та психолого-педагогічними основами курсу «Теорія та методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників» та ін.

Окрім того, набуваються уміння отримувати, осмислювати та застосовувати на практиці отриману інформацію, яка лежить в основі використання STEM та STREAM-технологій. ЛЕГО-конструювання, експериментування, створення змішаного предметно-просторового

середовища, дозволить здійснювати проектно-експериментальну дослідницьку діяльність, створювати кабінети ІТ-технологій, STEAM-лабораторії, LEGO-центри; Осередки STREAM містять електронні посібники, матеріали для роботи з дітьми – інтерактивні презентації, фотографії, репродукції картин, аудіо- та відеофайли, розвиваючі мультфільми тощо.

Однією з важливих ланок фахової підготовки майбутніх вихователів ЗДО є освітня компонента «Здоров'язбережувальні технології в закладах освіти». Оволодіння студентами глибокими різнобічними знаннями у сфері здоров'язбереження дозволяє педагогу диференційовано підходити до реалізації здоров'язбережувальної діяльності в ЗДО та прогнозувати її результати. У процесі вивчення освітньої компоненти «Здоров'язбережувальні технології в закладах освіти» у здобувачів формується розуміння правил здорового способу життя як основ культури здоров'я особистості, фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності; а також реалізуються такі завдання: оволодінні майбутніми педагогами основними поняттями, категоріями, завданнями та змістом навчальної дисципліни; усвідомленні та особистісному переконанні в необхідності реалізації принципів здорового способу життя; мотиваційної поведінки щодо здорового способу життя на основі усвідомлення цінностей і мотивів оздоровчої активності; формуванні практичних професійних умінь з упровадження ефективних здоров'язбережувальних технологій, створення передумов для фізичного, психічного і духовного розвитку дітей, їх соціальної адаптації; реалізації доцільних умов навчання, діяльності і відпочинку дітей дошкільного віку задля забезпечення їх всебічного гармонійного розвитку та зміцнення здоров'я.

Відповідно ОП Дошкільна освіта освітній процес побудований на принципах студентоцентрованого, особистісно орієнтованого навчання, на засадах компетентнісного, системного, інтегративного підходів. Під час навчання акцентується увага на проблемних та актуальних питаннях дошкільної освіти, практичної підготовки здобувачів, створення інформаційно-освітнього контенту для стимулювання самоосвіти, застосування проектної діяльності, інтерактивних, проблемно-дослідницьких методів навчання з метою формування професійних навичок роботи в команді, самостійного пошуку розв'язання проблемних питань. Упровадження тісної співпраці здобувачів вищої освіти з викладачами та науковцями, задіяними у сфері освіти; підтримка та консультування здобувачів вищої освіти з боку галузевих науково-

дослідних інститутів; визнаних педагогів-практиків; що надають інформаційну підтримку щодо участі здобувачів вищої освіти у конкурсах, студентських наукових олімпіадах, конкурсах на одержання іменних стипендій, премій, грантів (у тому числі міжнародних) [10].

Відтак, у майбутніх вихователів ЗДО формуються основні навички 4 К: командна робота, (колаборація), комунікація, креативність, критичне мислення, які проявляються у ситуаціях міжособистісної взаємодії, як вміння порівнювати різні питання, проєкти, презентації, джерела інформації, знаходячи найбільш якісне. Це дозволяє визначати мету та способи її досягнення, прагнення дізнаватися щось нове, здійснювати рефлексію.

Низку методичних рекомендацій щодо розвитку soft skills майбутніх вихователів ЗДО виділяє О. Бондарчук: залучення до командної роботи, участь у проєктах, акціях, спільних театральних постановках, вирішення креативних та винахідницьких завдань тощо [2].

Незважаючи на очевидні переваги розвитку м'яких навичок у майбутніх вихователів ЗДО, виникають труднощі їх розвитку в умовах змішаного навчання у ЗВО. До їх числа відносяться такі, як: обмеженість часу через регламентовану тривалість заняття; труднощі організації командної роботи учасників; оцінювання їх з урахуванням їхнього індивідуального внеску (активність у процесі генерації ідей, змістовність виступів, недостатня активність) тощо.

Це далеко не весь список труднощів та перешкод розвитку soft skills у здобувачів, серед таких науковці Н. Коляда та О. Кравченко виділяють наступні: «ряд формальних факторів (вимоги робочої навчальної програми, орієнтація навчального матеріалу на засвоєння певної сукупності знань із навчального предмету, фіксований час академічної пари, особистісний фактор викладача тощо)». Автори вважають, що «найбільш оптимально організувати заходи на виявлення та формування «м'яких навичок» у студентської молоді лише в умовах позанавчальної діяльності. Найбільш сприятливими для цього є тематичні центри та інші професійно орієнтовані організації, на базі яких формуються тимчасові молодіжні колективи» [7, С. 141].

З огляду на означені труднощі та перешкоди розвитку м'яких навичок, необхідно оновлювати зміст освітньої програми через окремі освітні компоненти щодо формування відповідних професійних і життєвих компетентностей.

Висновки. Отже, у ході дослідження було здійснено цілісний науковий аналіз проблеми розвитку soft skills та пошук ефективних методів та засобів, завдяки яким підвищується рівень фахової підготовки

майбутніх вихователів закладів освіти. Добір навичок soft skills зумовлений цілями та програмними результатами навчання, визначеними Стандартом вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта. Їх необхідно розвивати, постійно практикувати, застосовуючи у різних стандартних і нестандартних професійних ситуаціях. У процесі набуття цих навичок відбувається актуалізація теоретичних знань студентів, розвиток фахових умінь і навичок, а також трансформація їх у практичний досвід, що сприяє формуванню компетентної особистості майбутнього фахівця дошкільної освіти, який відповідає вимогам суспільства та забезпечує високий рівень якості освіти у цілому.

Наша стаття не претендує на вичерпне рішення питань, пов'язаних із розвитком soft skills у процесі фахової підготовки майбутніх вихователів ЗДО у ЗВО. Перспективою подальших розвідок у цьому напрямку є експериментальна перевірка реалізації проблеми вдосконалення soft skills в фаховій підготовці здобувачів із використанням активних методів навчання.

Література:

1. Авраменко О. О., Карнаух Л. П. Формування професійної компетентності у здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 012 Дошкільна освіта у процесі викладання психологічних дисциплін. *Актуальні питання у сучасній науці*. №6(12). 2023. С. 466–477.
2. Бондарчук О. О. Розвиток soft skills майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти у процесі фахової підготовки. *Modern information technologies and innovation methodologies of education in professional training methodology theory experience problems*, 2021. С. 5–13.
3. Гнезділова К. М. Формування soft skills у майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти URL: http://doshkilly.at.ua/avatar/photo/16_formuvannja_soft_skills.pdf (дата звернення 10.06.2023).
4. Гурський І. Ю. Розвиток «soft skills» у процесі фахової підготовки майбутніх учителів англійської мови. *Вісник науки та освіти*. №5(11). 2023. С. 88–101.
5. Каньоса Н., Гордійчук М. Актуальність розвитку soft skills у реалізації індивідуальної освітньої траєкторії майбутніх фахівців дошкільної освіти. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 2022. №. 1 (101). С. 56–67.
6. Каньоса Н. Г. Формування гнучких навичок студентів у закладах вищої освіти. *Сучасні технології початкової освіти: реалії та перспективи: збірник наукових праць*. 2020. № 2. С. 86–91.
7. Коляда Н. М., Кравченко О. О. Практичний досвід формування «soft skills» в умовах закладу вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 27. Т. 3. С. 137–145.
8. Кошель А. П., Кошель В. М., Міненко А. О. Розвиток soft skills у майбутніх вихователів ЗДО як необхідний компонент конкурентоспроможності на ринку праці. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 12. С. 194–198.

9. Муравйова І., Мар'яню Я., Осадча А. Soft skills у сучасних реаліях української освіти. *Інноваційна педагогіка*. Випуск 32. Т. 1. 2021. С. 108–112.

10. Проєкт освітньо-професійної програми за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. URL: <https://fdo.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/Proyekt-OPP-Doshkilna-osvita-bakalavr-2023.pdf> (дата звернення 12.07.2023).

11. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» галузі знань 01 «освіта/педагогіка» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення 25.07.2023).

12. Журавко Т.В. Soft skills і критичне мислення дошкільників: навички у XXI столітті. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип 45. Том 1. 2021. С. 200–204.

References:

1. Avramenko, O. O., Karnaukh, L. P. (2023) Formuvannia profesiinoi kompetentnosti u здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 012 Доскільна освіта у протсесі викладання психологічних дисциплін [Formation of professional competence in higher education holders of the bachelor's degree in specialty 012 Preschool education in the process of teaching psychological disciplines]. *Aktualni pytannia u suchasni nauki – Current issues in modern science*. 6(12), 466–477 [in Ukrainian].

2. Bondarchuk, O. O. (2021). Rozvytok soft skills maibutnikh vykhovateliv zakladiv doskylnoi osvity u protsesi fakhovoi pidhotovky [Development of soft skills of future preschool teachers in the process of professional training]. *Modern information technologies and innovation methodologies of education in professional training methodology theory experience problems*. 5–13 [in Ukrainian].

3. Hnezdilova, K. M. Formuvannia soft skills u maibutnikh vykhovateliv zakladiv doskylnoi osvity [Formation of soft skills in future teachers of preschool education institutions]. doshkilly.at.ua Retrieved from: http://doshkilly.at.ua/avatar/photo/16_formuvannja_soft_skills.pdf [in Ukrainian].

4. Hurskyi, I. Yu. (2023) Rozvytok «soft skills» u protsesi fakhovoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv anhliiskoi movy [Development of "soft skills" in the process of professional training of future teachers of the English language]. *Visnyk nauky ta osvity – Herald of science and education*. 5(11), 88–101 [in Ukrainian].

5. Kanosa, N., Hordiichuk, M. (2022) Aktualnist rozvytku soft skills u realizatsii individualnoi osvitnoi traiektorii maibutnikh fakhivtsiv doskylnoi osvity [The relevance of the development of soft skills in the implementation of the individual educational trajectory of future preschool education specialists]. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu – Humanization of the educational process*. 1 (101), 56–67 [in Ukrainian].

6. Kanosa, N. H. (2020). Formuvannia hnuchkykh navychok studentiv u zakladakh vyshchoi osvity [Formation of flexible skills of students in institutions of higher education]. *Suchasni tekhnologii pochatkovoї osvity : realii ta perspektyvy : zbirnyk naukovykh prats – Modern technologies of primary education: realities and prospects: a collection of scientific works*. 2, 86–91. [in Ukrainian].

7. Koliada, N. M., Kravchenko, O. O. (2020) Praktychnyi dosvid formuvannia «soft skills» v umovakh zakladu vyshchoi osvity [Practical experience in the formation of "soft skills" in the conditions of a higher education institution]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanitarian sciences*. 27, 3, 137–145 [in Ukrainian].

8. Koshel, A. P., Koshel, V. M., Minenok, A. O. (2021) Rozvytok soft skills u maibutnikh vykhovateliv ZDO yak neobkhidnyi komponent konkurentospromozhnosti na rynku pratsi [The development of soft skills in future teachers of early childhood education as a necessary component of competitiveness in the labor market]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka. Serii: Pedagogichni nauky – Bulletin of the Chernihiv Collegium National University named after T. G. Shevchenko. Series: Pedagogical sciences.* 12. 194–198 [in Ukrainian].

9. Muraviova, I., Marianko, Ya., Osadcha, A. (2021) Soft skills u suchasnykh realiiakh ukrainskoi osvity [Soft skills in modern realities of Ukrainian education]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy.* 32, 1, 108–112 [in Ukrainian].

10. Proiekt osvitno-profesiinoi prohramy za spetsialnistiu 012 Doshkilna osvita dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity Umanskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu imeni Pavla Tychyny [The project of the educational and professional program in the specialty 012 Preschool education for the first (bachelor) level of higher education of Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University]. fdo.udpu.edu.ua Retrieved from: <https://fdo.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/Proyekt-OPP-Doshkilna-osvita-bakalavr-2023.pdf> [in Ukrainian].

11. Standart vyshchoi osvity za spetsialnistiu 012 «Doshkilna osvita» haluzi znan 01 «osvita/pedahohika» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [Higher education standard for specialty 012 «Preschool education» branch of knowledge 01 «education/pedagogy» for the first (bachelor's) level of higher education]. mon.gov.ua Retrieved from: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf> [in Ukrainian].

12. Zhuravko, T. V. (2021) Soft skills i krytychne myslennia doshkilnykiv: navychky u XXI stolitti. [Soft skills and critical thinking of preschoolers: skills in the XXI century]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current issues of humanitarian sciences.* 45, 1, 200–204 [in Ukrainian].